EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN

JA

EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHDYN SOPIMUKSEN

KONSOLIDOIDUT TOISINNOT

(2012/C 326/01)

Sisällysluettelo

Sivu

EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN KONSOLIDOITU TOISINTO 13

JOHDANTO-OSA 15

I OSASTO YHTEISET MÄÄRÄYKSET 16

II OSASTO MÄÄRÄYKSET DEMOKRATIAN PERIAATTEISTA 20

III OSASTO MÄÄRÄYKSET TOIMIELIMISTÄ 22

IV OSASTO MÄÄRÄYKSET TIIVIIMMÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ 27

V OSASTO YLEISET MÄÄRÄYKSET UNIONIN ULKOISESTA TOIMINNASTA JA ERITYISMÄÄRÄYKSET YHTEISESTÄ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKASTA 28

1 luku Yleiset määräykset unionin ulkoisesta toiminnasta 28

2 luku Erityismääräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta 30

1 jakso Yhteiset määräykset 30

2 jakso Yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevat määräykset 38

VI OSASTO LOPPUMÄÄRÄYKSET 41

EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHDYN SOPIMUKSEN KONSOLIDOITU TOISINTO 47

JOHDANTO-OSA 49

ENSIMMÄINEN OSA PERIAATTEET 50

I OSASTO UNIONIN TOIMIVALLAN JAOTTELU JA TOIMIVALLAN ALAT . . 50

II OSASTO YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET 53

TOINEN OSA SYRJINTÄKIELTO JA UNIONIN KANSALAISUUS 56

KOLMAS OSA UNIONIN SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET 59

I OSASTO SISÄMARKKINAT 59

II OSASTO TAVAROIDEN VAPAA LIIKKUVUUS 59

1 luku Tulliliitto 60

Sivu

2 luku Tulliyhteistyö 61

3 luku Jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten kieltäminen 61

III OSASTO MAATALOUS JA KALASTUS 62

IV OSASTO HENKILÖIDEN, PALVELUJEN JA PÄÄOMIEN VAPAA LIIKKUVUUS 65

1 luku Työntekijät 65

2 luku Sijoittautumisoikeus 67

3 luku Palvelut 70

4 luku Pääomat ja maksut 71

V OSASTO VAPAUDEN, TURVALLISUUDEN JA OIKEUDEN ALUE 73

1 luku Yleiset määräykset 73

2 luku Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka 75

3 luku Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla 78

4 luku Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla 79

5 luku Poliisiyhteistyö 83

VI OSASTO LIIKENNE 85

VII OSASTO KILPAILUA, VEROTUSTA JA LAINSÄÄDÄNNÖN LÄHENTÄMISTÄ KOSKEVAT YHTEISET SÄÄNNÖT 88

1 luku Kilpailusäännöt 88

1 jakso Yrityksiin sovellettavat säännöt 88

2 jakso Valtion tuki 91

2 luku Veroja ja maksuja koskevat määräykset 93

3 luku Lainsäädännön lähentäminen 94

VIII OSASTO TALOUS- JA RAHAPOLITIIKKA 96

1 luku Talouspolitiikka 97

2 luku Rahapolitiikka 102

3 luku Institutionaaliset määräykset 105

		Sivu
4 luku	Niitä jäsenvaltioita, joiden rahayksikkö on euro, koskevat erityismääräykset	106
5 luku	Siirtymämääräykset	107
IX OSASTO	TYÖLLISYYS	112
X OSASTO	SOSIAALIPOLITIIKKA	114
XI OSASTO	EUROOPAN SOSIAALIRAHASTO	119
XII OSASTO	KOULUTUS, AMMATILLINEN KOULUTUS, NUORISO JA URHEILU	120
XIII OSASTO	KULTTUURI	121
XIV OSASTO	KANSANTERVEYS	122
XV OSASTO	KULUTTAJANSUOJA	124
XVI OSASTO	EUROOPAN LAAJUISET VERKOT	124
XVII OSASTO	TEOLLISUUS	126
XVIII OSASTO	TALOUDELLINEN, SOSIAALINEN JA ALUEELLINEN YHTEENKUULUVUUS	127
XIX OSASTO	TUTKIMUS JA TEKNOLOGINEN KEHITTÄMINEN SEKÄ AVARUUSALA	128
XX OSASTO	YMPÄRISTÖ	132
XXI OSASTO	ENERGIA	134
XXII OSASTO	MATKAILU	135
XXIII OSASTO	PELASTUSPALVELU	135
XXIV OSASTO	HALLINNOLLINEN YHTEISTYÖ	136
NELJÄS OSA	MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIOINTI	137
VIIDES OSA	UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA	139
I OSASTO	YLEISET MÄÄRÄYKSET UNIONIN ULKOISESTA TOIMINNASTA	139
II OSASTO	YHTEINEN KAUPPAPOLITIIKKA	139
III OSASTO	YHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA JA HUMANITAARINEN APU	141
1 luku	Kehitysyhteistyö	141
2 luku	Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa	142
3 luku	Humanitaarinen apu	143

Sivu

IV OSASTO RAJOITTAVAT TOIMENPITEET 144

V OSASTO KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET 144

VI OSASTO UNIONIN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN JA KOLMANSIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN EDUSTUSTOT 147

VII OSASTO YHTEISVASTUULAUSEKE 148

KUUDES OSA TOIMIELINJÄRJESTELMÄÄ JA VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET 149

I OSASTO INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET 149

1 luku Toimielimet 149

1 jakso Euroopan parlamentti 149

2 jakso Eurooppa-neuvosto 152

3 jakso Neuvosto 153

4 jakso Komissio 155

5 jakso Euroopan unionin tuomioistuin 157

6 jakso Euroopan keskuspankki 167

7 jakso Tilintarkastustuomioistuin 169

2 luku Unionin säädökset, hyväksymismenettelyt ja muita määräyksiä . . 171

1 jakso Unionin säädökset 171

2 jakso Säädösten hyväksymismenettelyt ja muita määräyksiä 173

3 luku Unionin neuvoa-antavat elimet 177

1 jakso Talous- ja sosiaalikomitea 177

2 jakso Alueiden komitea 178

4 luku Euroopan investointipankki 180

II OSASTO VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET 181

1 luku Unionin omat varat 181

2 luku Monivuotinen rahoituskehys 182

3 luku Unionin vuotuinen talousarvio 183

4 luku Talousarvion toteuttaminen ja vastuuvapauden myöntäminen . . . 186

		Sivu
5 luku	Yhteiset määräykset	187
6 luku	Petosten torjunta	188
III OSASTO	TIIVIIMPI YHTEISTYÖ	189
SEITSEMÄS OSA	YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET	192
PÖYTÄKIRJAT		201
Pöytäkirja (N:o 1)	Kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa	203
Pöytäkirja (N:o 2)	Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta	206
Pöytäkirja (N:o 3)	Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä	210
Pöytäkirja (N:o 4)	Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä	230
Pöytäkirja (N:o 5)	Euroopan investointipankin perussäännöstä	251
Pöytäkirja (N:o 6)	Euroopan unionin toimielinten ja tiettyjen elinten, laitosten ja yksikköjen kotipaikan sijainnista	265
Pöytäkirja (N:o 7)	Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista	266
Pöytäkirja (N:o 8)	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdasta, joka koskee liittymistä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen	273
Pöytäkirja (N:o 9)	Neuvoston päätöksestä, joka koskee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 4 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 238 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoa 1 päivän marraskuuta 2014 ja 31 päivän maaliskuuta 2017 välisenä aikana sekä 1 päivästä huhtikuuta 2017 alkaen	274
Pöytäkirja (N:o 10)	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklaan perustuvasta pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä	275
Pöytäkirja (N:o 11)	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklasta	278
Pöytäkirja (N:o 12)	Liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä	279
Pöytäkirja (N:o 13)	Lähentymisperusteista	281
Pöytäkirja (N:o 14)	Euroryhmästä	283

		Sivu
Pöytäkirja (N:o 15)	Eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyvistä määräyksistä	284
Pöytäkirja (N:o 16)	Eräistä Tanskaa koskevista määräyksistä	287
Pöytäkirja (N:o 17)	Tanskasta	288
Pöytäkirja (N:o 18)	Ranskasta	289
Pöytäkirja (N:o 19)	Osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä	290
Pöytäkirja (N:o 20)	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 26 artiklan tiettyjen näkökohtien soveltamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja irlantiin	293
Pöytäkirja (N:o 21)	Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta	295
Pöytäkirja (N:o 22)	Tanskan asemasta	299
Pöytäkirja (N:o 23)	Jäsenvaltioiden ulkosuhteista silmällä pitäen ulkorajojen ylittämistä	304
Pöytäkirja (N:o 24)	Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten turvapaikasta	305
Pöytäkirja (N:o 25)	Jaetun toimivallan käytöstä	307
Pöytäkirja (N:o 26)	Yleistä etua koskevista palveluista	308
Pöytäkirja (N:o 27)	Sisämarkkinoista ja kilpailusta	309
Pöytäkirja (N:o 28)	Taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta	310
Pöytäkirja (N:o 29)	Jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta	312
Pöytäkirja (N:o 30)	Euroopan unionin perusoikeuskirjan soveltamisesta Puolaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan	313
Pöytäkirja (N:o 31)	Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden tuonnista Euroopan unioniin	315
Pöytäkirja (N:o 32)	Kiinteän omaisuuden hankkimisesta Tanskassa	318
Pöytäkirja (N:o 33)	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 157 artiklasta	319

Sivu

Pöytäkirja (N:o 34) Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä 320

Pöytäkirja (N:o 35) Irlannin perustuslain 40.3.3 artiklasta 321

Pöytäkirja (N:o 36) Siirtymämääräyksistä 322

Pöytäkirja (N:o 37) EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahastosta 328

LIITTEET 331

LIITE I Luettelo, johon viitataan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 38 artiklassa 333

LIITE II Merentakaiset maat ja alueet, joihin sovelletaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen neljännen osan määräyksiä 336

13 päivänä joulukuuta 2007 allekirjoitetun lissabonin sopimuksen hyväksyneen hallitustenvälisen konferenssin päätösasiakirjaan liitetyt julistukset 337

A. PERUSSOPIMUSTEN MÄÄRÄYKSIÄ KOSKEVAT JULISTUKSET 339

1. Julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjasta 339

2. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdasta 339

3. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 8 artiklasta 339

4. Julistus Euroopan parlamentin kokoonpanosta 339

5. Julistus Eurooppa-neuvoston poliittisesta hyväksynnästä Euroopan parlamentin kokoonpanoa koskevalle päätösluonnokselle 339

6. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 15 artiklan 5 ja 6 kohdasta, 17 artiklan 6 ja 7 kohdasta sekä 18 artiklasta 340

7. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 4 kohdasta ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 238 artiklan 2 kohdasta 340

8. Julistus Lissabonin sopimuksen voimaantulon yhteydessä toteutettavista käytännön toimenpiteistä siltä osin kun on kyse Eurooppa-neuvoston ja ulkoasiainneuvoston puheenjohtajuudesta 342

9. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 9 kohdasta siltä osin kuin on kyse neuvoston puheenjohtajuuden hoitamista koskevasta Eurooppa-neuvoston päätöksestä 343

10. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklasta 344

11. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 6 ja 7 kohdasta . . 344

12. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 18 artiklasta 344

Sivu

13. Julistus yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta 345

14. Julistus yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta 345

15. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 27 artiklasta 345

16. Julistus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 55 artiklan 2 kohdasta 346

17. Julistus Euroopan unionin oikeuden ensisijaisuudesta 346

18. Julistus toimivallan jaosta 346

19. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 8 artiklasta 347

20. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 artiklasta 347

21. Julistus henkilötietojen suojasta rikosoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön aloilla 347

22. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 48 ja 79 artiklasta 348

23. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 48 artiklan toisesta kohdasta 348

24. Julistus Euroopan unionin oikeushenkilöllisyydestä 348

25. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 75 ja 215 artiklasta 348

26. Julistus tilanteesta, jossa jokin jäsenvaltio ei osallistu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan V osastoon perustuvaan toimenpiteeseen 348

27. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 85 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta 349

28. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 98 artiklasta 349

29. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 2 kohdan c alakohdasta 349

30. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklasta 349

31. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 156 artiklasta 350

32. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 168 artiklan 4 kohdan c alakohdasta 350

33. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 174 artiklasta 351

34. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 179 artiklasta 351

35. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 194 artiklasta 351

Sivu

36. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklasta siltä osin kuin on kyse vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevien kansainvälisten sopimusten neuvottelemisesta ja tekemisestä jäsenvaltioiden toimesta 351

37. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklasta 351

38. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 252 artiklasta unionin tuomioistuimen julkisasiamiesten määrän osalta 352

39. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklasta 352

40. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 329 artiklasta 352

41. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 352 artiklasta 352

42. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 352 artiklasta 353

43. Julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 355 artiklan 6 kohdasta 353

B. PERUSSOPIMUKSIIN LIITETTYJÄ PÖYTÄKIRJOJA KOSKEVAT JULISTUKSET 354

44. Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklasta 354

45. Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 2 kohdasta 354

46. Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 3 kohdasta 354

47. Julistus osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan 3, 4 ja 5 kohdasta 354

48. Julistus Tanskan asemaa koskevasta pöytäkirjasta 355

49. Julistus Italiasta 355

50. Julistus siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan 10 artiklasta 356

C. JÄSENVALTIOIDEN JULISTUKSET 357

51. Belgian kuningaskunnan julistus kansallisista parlamenteista 357

52. Belgian kuningaskunnan, Bulgarian tasavallan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan. Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Romanian, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan julistus Euroopan unionin tunnuksista 357

53. Tšekin tasavallan julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjasta 357

Sivu

54. Saksan liittotasavallan, Irlannin, Unkarin tasavallan, Itävallan tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan julistus 358

55. Espanjan kuningaskunnan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus 358

56. Irlannin julistus Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan 3 artiklasta 358

57. Italian tasavallan julistus Euroopan parlamentin kokoonpanosta 359

58. Latvian tasavallan, Unkarin tasavallan ja Maltan tasavallan julistus yhteisen rahan nimen kirjoitusasusta perussopimuksissa 359

59. Alankomaiden kuningaskunnan julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 312 artiklasta 359

60. Alankomaiden kuningaskunnan julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 355 artiklasta 360

61. Puolan tasavallan julistus Euroopan unionin perusoikeuskirjasta 360

62. Puolan tasavallan julistus perusoikeuskirjan soveltamisesta Puolaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tehdystä pöytäkirjasta 360

63. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus kansalaisten määritelmästä 360

64. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus äänioikeudesta Euroopan parlamentin vaaleissa 360

65. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 75 artiklasta 361

Vastaavuustaulukot 363

Euroopan unionista tehty sopimus 363

Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus 368